

HODINA S EKOSTOPOU

FORMULÁR AKTIVITY PRE ZÁKLADNÉ A STREDNÉ ŠKOLY
2011/2012



Autor		PaedDr. Alexandra Dancziová		
Kontakt	e-mail:	adancziova@gmail.com		
	telefón:	0907661000		
Škola		GYMNÁZIUM NOVÉ ZÁMKY, M. R. ŠTEFÁNKA 16, NOVÉ ZÁMKY		
Súťažná kategória				C
Oblasť ekologickej stopy				
				NÁKUP A VYBAVENIE

Aktivita	RYBY NEMAJÚ ŠANCU. „KEĎ NEVIEM, NEPOROZUMIEM...ALE TO MA NEOSPRAVEDLŇUJE!“ (aktivizujúca vyučovacia hodina/aktivita zameraná na bezohľadný rybolov a na zvyšovanie environmentálneho povedomia žiakov)
	Predslov: Zo skúseností viem, že je táto problematika vo vyučovacom procese do veľkej miery zanedbaná a do určitej miery podhodnotená. (hlavne z časového dôvodu) Pritom dopady ľudskej činnosti sú v skutočnosti nevyčísliteľné, či už pre nás, alebo pre ďalšie generácie.

Cesta na kurikulum

PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Informatika	1. ročník gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> Informácie okolo nás
Informatika	2. ročník gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> Komunikácia prostredníctvom IKT
Geografia	Sekunda, Tercia, Sexta - osemročného gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> Regionálna geografia sveta
Geografia	Kvinta - osemročného gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> Fyzická geografia – morské prúdy
Geografia	2. ročník gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> Regionálna geografia sveta
Geografia	4. ročník gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> Globálne problémy ľudstva
Geografia	4. ročník gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> Fyzická geografia
Biológia	2. ročník gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> Stavba a organizácia tela živých organizmov
Biológia	Tercia - osemročného gymnázia; 2. ročník gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> Zdravie a život človeka
EKO- krúžok	Rôzne ročníky	<ul style="list-style-type: none"> Ryby; Spracovanie potravín; Ochrana biodiverzity; Ochrana životného prostredia
Seminár biológie	z 4. ročník gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> Ekológia

Náuka spoločnosti	o	2. ročník gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomia a ekonomika- ekonomické a integrované zoskupenia
Náuka spoločnosti	o	2. ročník gymnázia	<ul style="list-style-type: none"> • Politológia – politika EÚ

Minutáž

Rozdelená do 4 hlavných aktivít:

1. **Zadanie praktickej časti/dotazník**- 1. vyučovacia hod.
2. **Praktická časť I.**- cca 0,5 h- 1 hod. strávená v obchodnom dome (napr. TESCO, Hypernova...atď.)
3. **Praktická časť II.** – vyhľadávanie a spracovanie informácií doma/škole– 2. vyuč. hod.
4. **Vyhodnotenie/záver** – 1. vyučovacia hod.

Potrebujem

Fotoaparát/mobil- fotodokumentácia, PC - MS Office, internet - vyhľadávanie „Eko značiek“, film- <http://www.fishfight.net/>, obaly z rybacích konzerv

Provokačná myšlienka

Vieme čo jeme? Chceme to vôbec vedieť? Za akých podmienok...

Krok po kroku	<p>1. ZADANIE PRAKTICKEJ ČASTI/DOTAZNÍK- ÚVODNÁ INŠTRUKTÁŽ K PRAKTICKÝM ČASTIAM I. a II.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na vyučovacej hodine po motivačnej časti preopakujte základné pojmy pomocou dotazníka. <p>Dotazník je zameraný na zistenie základných pojmov, ako ekosystém, životné prostredie, ale aj otázky pre spotrebiteľa, ktoré smerovali k zisteniu odpovedí týkajúce sa danej problematiky. (<i>napr. označenia na rybacích konzervách...</i>)</p> <p>Vyhodnotenie dotazníka (<i>vid'. príloha</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ďalšiu časť hodiny venujte k vyhodnoteniu aj správnych odpovedí, z dotazníka diskutujte o tom, a tiež úvodnej inštruktáži k praktickým častiam. • Úvodnú inštruktáž smerujte k popisu praktickej časti a spresneniu všeobecných požiadaviek k praktickej časti I. - napr. určite presné obchodné reťazce v ktorých žiaci vyhotovia fotodokumentáciu. (Tesco, Billa, Hypernova, Jednota, Kaufland, Lidl) – t.j. supermarkety nachádzajúce sa na území Nových Zámkov. <p>2. PRAKTICKÁ ČASŤ I. - SAMOSTATNÁ PRÁCA ŽIAKOV V TERÉNE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žiaci sa podľa vlastného rozhodnutia vyberú aspoň do <u>dvoch</u> supermarketov, kde zachytia fotoaparátom/mobilom dohodnuté produkty (rybacie konzervy). <p>(<i>žiacov môžete rozdeliť do menších skupín 3-4 členných</i>)</p> <p>Svoju pozornosť nech zamerajú na „eko“ označenia. Zároveň ich úlohou je sledovať produkty, na ktorých označenia týkajúce sa bezpečného/ohľaduplného rybolovu absentuje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žiaci si fotografie archivujú, pretože ich budú potrebovať k praktickej časti II. • Zaevidujú dátum a miesto nasnímania. <p>3. PRAKTICKÁ ČASŤ II. - SPRACOVANIE ÚDAJOV NA PC, VYHODNOTENIE ÚDAJOV, TVORBA PREZENTÁCIE- ZÁVERY</p>
---------------	--

- Po zhotovení fotografií, majú žiaci za úlohu fotografie najprv **upraviť** (odporúčam na hodine informatiky v časti práca s grafikou, v odbornej učebni informatiky) alebo doma svojpomocne.
- Ďalšia časť praktickej úlohy je k jednotlivým fotografiám/ produktom **vyhľadať a spracovať** všetky značky, ktoré sa na obaloch nachádzajú.

Na vyhľadanie informácií žiaci použijú internet/ vyhľadávače. (znova odporúčam túto aktivitu na hodine informatiky v časti získavanie a vyhľadávanie informácií). Je však možné aj doma svojpomocne túto časť aktivity vyriešiť.

- **Jednou z dôležitých častí aktivity je spracovanie práve tých produktov na ktorých označenia chýbajú. Povinnosťou žiakov je získať čo najviac informácií o výrobcov produkto, krajine pôvodu, distribútorov a pod.**
- Žiaci po úprave, získaní a spracovaní informácií výsledky svojej činnosti prinesú na vyučovaciu jednotu časť **vyhodnotenie/záver** spracované v podobe prezentácie v programe PowerPoint.
- **Prezentácia musí obsahovať:** Členov/autorov fotografií, supermarkety, jednoznačné informácie o produktoch, príslušné fotografie, „eko“ značky- ich vysvetlenie, konzervy a značky konzerv ktoré označenia nemajú, dátum nasnímania, záver- resp. názor na danú problematiku. (názory na obaly, význam „eko“ značiek, hlavný výrobcovia produktov...)

(Prezentáciu, tak ako aj ostatné časti spracovávaní informácií môžu žiaci vypracovať na hodinách informatiky v časti – tvorba a úprava prezentácie.)

4. VYHODNOTENIE/ ZÁVER

- **Jednoznačne** odporúčam záverečné vyhodnotenie výsledkov aktivity v odbornej učebni informatiky a to z viacerých dôvodov.
- **Jednak sa dokumentárny film nachádza na webstránke <http://www.fishfight.net/>.**
- Danú web stránku považujte za nosnú aj čo sa týka množstva informácií o danej problematike a ktorú je nevyhnutné použiť aj v prípade zapojenia sa do medzinárodnej kampane proti rybiemu odpadu a nehospodárnej rybárskej politike pod názvom: **“Help us stop this insane waste”**.
- Za ďalšie je nevyhnuté použiť IKT techniku aj prípade prezentovania záverov, ktoré si žiaci mali pripraviť v predchádzajúcich častiach aktivity.

- ✓ Vyhodnotenie výsledkov praktickej činnosti predchádza **pozretie si krátkeho dokumentárneho filmu o rybom odpade.**

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=L2fZcmjbbpA

- ✓ Po diskusii na danú problematiku vyhodnoťte dotazníky, hlavne sa zamerajte na otázky **6.- 9.** pretože tu mala nastať viditeľná

vedomostná zmena po vyriešení aktivity.

- ✓ Ďalšia časť hodiny je venovaná na prezentovanie výsledkov praktických častí.

Vyhodnotenie praktických častí a vytvorenie záverov:

Diskutujte na otázky napr.:

- Ktoré obchodné reťazce predávajú produkty s ochrannými značkami?
- V akom pomere?
- Význam jednotlivých ochranných značiek (hlavne zamerané na rybolov).
- Zodpovedanie na otázky typu- „majú ekologické nálepky vplyv na správanie sa kupujúceho“?
- Poznáš firmy, ktoré nezohľadňujú bezpečný/ohľaduplný rybolov? Ktoré sú to - presné názvy.
- Zmenil sa ich pohľad na rybolov po tejto aktivite a po získaní podrobnejších informácií?

- Ďalšie priemyselné odvetvia, spracovania živočíšnych produktov a ich cesta k spotrebiteľovi:
 - Hydina- klieťkový chov!!!
 - Bravčové mäso – ekofarmy? !
 - Hovädzie mäso – ekofarmy?!

Prílohy:

1. **EKO- dotazníky pre žiakov + vyhodnotenie-** dotazník ktorý slúžia k prvej časti aktivity- **ZADANIE PRAKTICKEJ ČASTI/DOTAZNÍK . (zvlášť súbor!!!)**
2. **Krátky film/linky:-** Krátky dokumentárny film, ktorý použijete v časti – **Vyhodnotenie/záver**
http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=L2fZcmjbgpA
<http://www.fishfight.net/>
3. **Web odkazy** na stránky, ktoré sa zaoberajú s danou problematikou- použite v úvodnej časti ako námety, a žiaci v praktickej časti I.
4. **Slovo na záver** od autora

EKO DOTAZNÍK

(DOTAZNÍK JE ANONIMNÝ)

Predhovor: Človek, ktorý sa živil zberom plodov, lovom živočíchov pre svoju obživu, bol priamo súčasťou prírodného prostredia, teda z hľadiska ekológie mal postavenie predátora. V celom svojom vývoji sa človek prispôboval podmienkam prostredia ako ostatné živočichy, **ale na rozdiel od nich ich začal postupne aj aktívne meniť, prispôbovať ich naopak svojim potrebám...**

1. Pod životným prostredím človeka rozumieš:

Vyhodnotenie: **Na túto otázku väčšina opýtaných študentov odpovedala „poučkovito“. 95% žiakov odpovedalo správne 4% mali odpovede neúplné/nejasné. 1% neodpovedalo vôbec.**

Odpoveď: **Životné prostredie je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda i samotné organizmy.**

2. Čo rozumieš pod pojmom morský ekosystém?

Vyhodnotenie: **Na otázku č. 2. Odpovedalo správne pomerne malé % opýtaných študentov. Zväčša zabudli na to, že v ekosystéme dochádza k výmene energie, hmoty, informáciám.**

Takže správne odpovedalo len 15% žiakov. 85% žiakov vníma morský ekosystém ako celok, ale akoby izolovaný vodný svet živých a neživých súčastí.

Odpoveď: **Prirodzený vodný ekosystém. Je ucelená časť prírody (biosféry), ktorá nie je uzavretá a komunikuje s ostatnými časťami prírody. Je to základná jednotka funkčného celku živej prírody Zeme. V ekosystéme dochádza k prenosu a obehu hmoty, energie a informácií.**

3. Zaujíma ťa problematika priemyselného rybolovu? (podčiarkni svoje tvrdenie)

Vyhodnotenie: **Toto je práve otázka ktorá priamo odzrkadľuje postoj väčšiny spoločnosti. Cez žiakov som sa dopracovala k záverom: Na otázku s odpoveďou ÁNO- odpovedalo 18% opýtaných; NIE- odpovedalo 2%, a „NIKDY SOM SA O TO ŠPECIÁLNE NEZAUJÍMAL/LA“ odpovedalo 80% opýtaných žiakov. Myslím si, že aj výsledky tohto dotazníka svedčia o tom, že táto problematika je viac než zanedbaná. A to bola dotazník predložený študentom gymnázia vo veku 16-17 rokov.**

áno

nie

nikdy som sa o to špeciálne nezaujímal/la

4. Ktoré druhy morských živočíchov najčastejšie konzumuješ? (uveď konkrétne min. dve)

Vyhodnotenie: **Prevažovali odpovede na všeobecne známe druhy morských rýb a živočíchov, zostupne: tuniaky (najviac), losos, tresky, sardinky, krevety.... ale sem tam sa pritrafila aj sladkovodná ryba ako pstruh alebo pangasius 😊.**

5. Ktorá európska krajina patrí medzi vedúcu v rybolove:

Vyhodnotenie: **99% opýtaných odpovedalo: Nórsko a 1% neodpovedalo vôbec.**

6. Sú podľa teba morské produkty drahšie ako iné druhy mäsových produktov? (zakrúžkuj)

Vyhodnotenie: **55% odpovedalo ÁNO, 49% odpovedalo POROVNATEĽNÉ, 1% odpovedalo NIE.**

áno

nie

porovnateľné

7. Pri nakupovaní rybacích produktov rozhoduje: očísľuj podľa dôležitosti. (od 1.-5/ 1.- je naj)

Vyhodnotenie: **vyhodnotenie som zamerala na najvyššiu prioritu označenou 1.**

Výrobca/krajina pôvodu- 30% - opýtaných odpovedalo na krajinu pôvodu ako prioritu výberu – 1.; 21%

Obal- 1%, 0%

Reklama - 0%; 1%

Cena- patrila k najčastejším prioritám v odpovedi – 1.-36% opýtaných; 51%

Ekológia –12% opýtaných odpovedalo na ekologické hľadisko a prioritu výberu – 1.; 7%

Kvalita – 21%, 20%

Vyhodnotila som aj prioritu č. 2- **doplnené zelenou farbou.**

8. Všimol/la si si niekedy na obale rybacej konzervy toto označenie?

áno

nie



Vyhodnotenie: **49% opýtaných žiakov odpovedalo ÁNO, 51% odpovedalo NIE.**

- 9.

Vieš čo znamená?


áno- vysvetli:

nie

Vyhodnotenie: **Výsledky poslednej otázky sú veľmi zaujímavé:**

NIE odpovedalo 60% opýtaných žiakov, zvyšných 40% odpovedalo síce ÁNO, ale ich odpovede neboli v súlade so správnou informáciou.

30% žiakov odpovedalo správne, ale 10 % boli odpovede rôzneho typu. Vyskytli sa odpovede typu- ochrana delfínov, lovenie kvalitných rýb...atď.



Odkazy na web stránky, ktoré môžu žiaci využiť v praktickej časti II.:

http://www.greenpeace.org/czech/cz/Kampan/Branime-nase-oceany/nadmerny_rybolov/

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=L2fZcmjbqA

<http://www.fishfight.net/>

<http://www.greenpeace.org/czech/cz/news/sokujici-video-obeti-lovu-tunaka-jsou-i-zraloci-a-velryby/>

<http://www.greenpeace.org/international/en/campaigns/oceans/pirate-fishing/Blacklist1/>

http://www.mojevideo.sk/video/1453a/dievca_ktore_umlcalo_svet_na_sest_minut.html

<http://www.ekologika.sk/prieskum-o-ekologickych-postojoch-a-nakupnom-spravani.html>

<http://www.ekologika.sk/dolphin-safe.html>

http://www.lidl.sk/cps/rde/xchg/SID-CF209780-B2EE3E09/lidl_sk/hs.xsl/5202.htm

<http://www.riomare.cz/o-spolecnosti/udrzitelny-rybolov>

Slovo na záver...

Moderní rybolov, ktorý sa prevažne prevádza priemyselnými metódami, čerpá morské zdroje rýchlejšie, než sa dokážu obnoviť. Obrovské lode používajú najnovšie technológie, napríklad sonary, k rýchlemu presnému vyhľadávaniu veľkých húfov rýb. Tieto lode pripomínajú obrovské plávajúce továrne či konzervárne – sú vybavené linkami na spracovanie, balenie rýb veľkými mrazničkami silnými motormi, ktoré ovládajú zariadenia na vyťahovanie obrovských sietí v ktorých sa často nachádzajú živočích aj ohrozené a vzácne.

Jednoducho povedané: ryby nemajú šancu.

Dnes aspoň pravidlo o otázke kontroly rybolovu, ktoré reguluje možnosť sprístupnenia nových rybolovných lovísk pre rybárov až po možnom odhadnutí, vplyvu rybolovu na morský ekosystém je brané vážne. Otázka, či vo všetkých krajinách rovnako...Súčasnú regulačnú opatrenia rybolovu, sú naďalej zúfalo nedostatočné.

Je ťažké vysvetliť, prečo práve aktivita na túto problematiku. Myslím si, že prečo nie? Akákoľvek aktivita zameraná na zviditeľnenie, odhaľovanie ľudských zásahov do spoločnosti iných organizmov je na mieste, kedykoľvek a kdekoľvek. Priznám sa, že tak ako pre mňa (po zistení) aj pre ostatných kolegov je táto problematika nejako pozabudnutá a venuje sa jej v skutočnosti minimálny čas.

*Prvotná myšlienka, ktorá ma motivovala vypracovať túto jednoduchú, ale efektívnu aktivitu bola **TV relácia River Cottage na TV stanici Spektrum**. Nie tak dávno bežalo na Spektre VI. dielov už spomínanej relácie, ktoré boli venované zviditeľneniu chovu, lovu, významu, nehumánosti a bezohľadnosti ľudskej činnosti. Zároveň reláciu sprevádzala masová medzinárodná kampaň, ktorá mala pozmeniť veci k lepšiemu. Nátlak verejnosti, médií po odvysielaní tejto relácie (aj iných krajinách) bol tak silný, že sa podarilo dosiahnuť legislatívne zmeny a opatrenia, ktoré posunuli tento doteraz nezmyselný spôsob hospodárenia rýb, rybolovu, rybí odpad do inej roviny. Štáty EÚ spravili krok vpred. Čo však ostatné krajiny?*

Myslím si, že aj o tomto musia žiaci vedieť! Všetci, ktorí si pozreli film (dĺžka 0:01:05) sa bezpodmienečne, bezodkladne zapojili do kampane a svojou troškou prispeli k zmenám lepšiemu.

Prierezové témy som zaradila na základe konzultácie s kolegami geografie, náuky o spoločnosti, biológie a dokonca som ju konzultovala aj s učiteľmi cudzích jazykov.

Alexandra Dancziová

Fotodokumentácia:

(malá časť fotografií, ktoré vyhotovili žiaci počas praktickej časti I.)



Obr. 1 fotodokumentácia žiakov- rybacia konzerva



Obr. 2 fotodokumentácia žiakov - ochranné známky



Obr. 3 fotodokumentácia žiakov - SAFE